

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 31/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om specialiserad sjukvård

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 september 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om specialiserad sjukvård (RP 177/2004 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har kulturutskottet lämnat utlåtande i saken. Utlåtandet (KuUU 14/2004 rd) har bifogats betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Jouko Isolauri och regeringssekreterare Päivi Salo, social- och hälsovårdsministeriet

- undervisningsråd Marja-Liisa Niemi, undervisningsministeriet
- chefen för social- och hälsovårdsväsendet Tuula Taskula, Finlands Kommunförbund
- va. chefsöverläkare Esa Ahonen, samkommunen för Kajanalands sjukvårds- och specialomsorgsdistrikt
- chefsöverläkare Seppo Seitsalo, Orton
- direktör Pentti Silvola, samkommunen för Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt
- direktör för utförarfunktionen Mikko Nenonen, Reuma-stiftelsens sjukhus
- överläkare Eero Hirvensalo, Tölö sjukhus
- direktör Aki Lindén, samkommunen för Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt
- professor Mikael Hidén
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om specialiserad sjukvård ändras. Till lagen fogas en bestämmelse om centralisering av den högspecialiserade sjukvården. Samtidigt kompletteras bemyndigandet att utfärda förordning när det gäller högspecialiserad sjukvård så att närmare bestämmelser om centralisering av högspecialiserad sjukvård till vissa sjukhus kan utfärdas genom förordning. Avsikten med ändringen är att säkerställa det specialkunnande som krävs för en tillräckligt högkvalitativ verksamhet.

Enligt förslaget ändras grunderna för den ersättning som betalas av statsmedel för kostnader för grundutbildning för läkare och tandläkare till samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt. För närvarande grundar sig ersättningen enbart på antalet examina. När antalet studerande ändras reagerar ersättningen rätt långsamt på ändringarna i kostnaderna för grundutbildningen. Därför föreslår regeringen att lagen om specialiserad sjukvård ändras så att då statens ersättning för grundutbildning till samkommuner med ett universi-

tetssjukhus fastställs, beaktas utöver antalet examina även antalet studerande som har påbörjat sin läkar- respektive tandläkarutbildning.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 2005. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Centralisering av vård och behandling

Normgivningsbemyndigandet i 11 § i lagen om specialiserad sjukvård tillåter i dagsläget bara anvisningar om till vilka verksamhetsenheter undersökningar, åtgärder och vård som hör till den högspecialiserade sjukvården lämpligen ska centraliseras. Regeringen redogör i propositionen för skälen till att det behövs bindande bestämmelser om centraliseringen av vården i en förordning. Det främsta syftet är att säkerställa det specialkunnande som krävs för en högkvalitativ vård och därmed förbättra patientsäkerheten. Kommunerna påförs inga nya uppgifter genom förordningen.

I 11 § 1 mom. i lagen om specialiserad sjukvård regleras skyldigheten för samkommunerna för sjukvårdsdistrikt att ordna högspecialiserad sjukvård. En samkommun kan fullgöra sin skyldighet genom att köpa tjänsterna av en privat serviceproducent. Utskottet vill lyfta fram det som också framgår av propositionsmotiven, nämligen att samkommunerna kan skaffa den högspecialiserade vård och behandling som centraliseras regionalt och på riksplanet men också köpa den av en privat serviceproducent.

Utskottet understryker att den centralisering av vård och behandling som sker genom förordning bör täcka ett stort tidsspann för att det ska finnas sakkunskap och kompetens att tillgå och de anställdas ställning vara tryggad. Samtidigt

bör centraliseringen göras också med hänsyn till medicinska framsteg och ändringar i verksamheten. Utkastet till förordning kommer enligt utredning till utskottet att skickas ut på en stor remissrunda. Det är angeläget att så många som möjligt hörs om utkastet, menar utskottet och framhåller att verkställigheten av förordningen noga måste följas upp och bedömningar göras om bestämmelserna eventuellt behöver ses över för att den högspecialiserade vården också i framtidens hålla hög kvalitet.

Specialstatsandelar

Statens ersättningar för kostnader för grundutbildning för läkare och tandläkare, som tidigare byggt på antalet examina, ändras enligt lagförslaget så att hänsyn också tas till antalet studerande som har påbörjat sin utbildning. Social- och hälsovårdsutskottet håller med kulturutskottet som i sitt utlåtande anser att detta ger bättre garantier för att studieuppläggningsen kan breddas, personal finns att tillgå och undervisningen fortfarande håller hög kvalitet (KuUU 14/2004 rd). Den ökning på 8 miljoner euro som behövs för utbildningskostnaderna är helt på sin plats, anser social- och hälsovårdsutskottet. Men samtidigt vill utskottet hänvisa till sitt utlåtande om 2005 års budget där utskottet riktar kritik mot att pengar tas från statsandelen för forskningsverksamhet för att finansiera ökningen (ShUU 13/2004 rd). Utskottet föreslår en höjning av anslagen för forskningsverksamhet enligt lagen om specialiserad sjukvård och ersättning för kostnaderna för läkar- och tandläkarutbildning. Ersättningarna bör enligt utskottets mening täcka de kostnader hälso- och sjukvårdsenheterna åsamkas för forskning och utbildning.

Detaljmotivering

11 §. Enligt 11 § 3 mom. kan genom förordning utfärdas bestämmelser om den centralisering av den högspecialiserade sjukvården som avses i 2 mom. och om de verksamhetsenheter inom den kommunala hälso- och sjukvården som ska ansvara för den högspecialiserade sjukvård som centraliseras. Enligt information till utskottet är det tänkt att genom förordning också utfärda bestämmelser om centralisering av högspecialiserad sjukvård på regional nivå. Utskottet föreslår att 3 mom. görs tydligare genom att hänvisningen till 2 mom. om centralisering på riksnivå stryks och det i stället konstateras att normgivningsbemyndigandet gäller centralisering av vård på såväl riks- som regionalnivå.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslaget godkänns i enlighet med propositionen men 11 § med ändringar.

Utskottets ändringsförslag

11 §

(1 och 2 mom. som i RP)

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan bestämmelser utfärdas om vilka undersökningar och åtgärder samt vilken vård som hör till den högspecialiserade sjukvården. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan dessutom utfärdas bestämmelser om *centraliseringen* av den högspecialiserade sjukvården *på riks- och regionalnivå* och om de verksamhetsenheter inom den kommunala hälso- och sjukvården som skall ansvara för den högspecialiserade sjukvård som centraliseras. Om det är ändamålsenligt att sådana tjänster inom den högspecialiserade sjukvården som centraliseras på riksnivå skaffas från privata serviceproducenter eller utomlands, kan det genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet ställas kvalitetskrav på den verksamhet som serviceproducenten bedriver och andra krav som garanterar en ändamålsenlig vård.

Helsingfors den 24 november 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd

Juha Rehula /cent
Arto Seppälä /sd
Tapani Tölli /cent (delvis)
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäinen /sd
ers. Ulla Anttila /gröna
Anne Huotari /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.

RESERVATION

Motivering

Regeringen föreslår i propositionen att anslagen för kostnaderna för läkar- och tandläkarutbildning ökas med 8 miljoner euro och att ökningen delvis finansieras genom att minska anslagen för forskningsverksamhet. I kombination med den i proposition RP 156/2004 rd ingående anslagsöverföringen i fråga om specialstatsandelar för forskning leder detta till att forskningsanslagen minskar med 10,7 miljoner euro 2005.

Statens ersättning för forskningsverksamhet enligt lagen om specialiserad sjukvård har krympt med ca 30 procent på knappa tio år. I och för sig är det alldeles utmärkt att undervisningsanslagen höjs och finansieringen till utbildning av specialistläkare för företagshälsovården ökar. Däremot blir det avsevärt svårare att forska om specialstatsandelen för forskningsverksamheten dras ned och i praktiken finns det risk för att den kliniska medicinska forskningen upphör helt. Statsandelen för forskning har använts bl.a. för forskningspatienters laboratorie- och röntgenundersökningar, poliklinikbesök och vård dagar.

Den statliga ersättningen för kostnaderna för läkar- och tandläkarutbildning och den forsk-

ning läkare och tandläkare bedriver har varit en viktig inkomstkälla för universitets centralsjukhusen. Universitetssjukhusen är en viktig aktör när det gäller att göra nya rön, tillämpa dem och förmedla dem till nya läkare och tandläkare. Om anslagen rörs kan det bli svårt att få kompetenta personer till universitetens kliniska undervisningstjänster. Forskning och utbildning går hand i hand. Om den kliniska forskningen deklinerar försämras inte bara utbildningen utan också vårdkvaliteten.

Förslag

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att följande uttalande godkänns (Reservationens förslag till uttalande):

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att anslagen för forskningsverksamhet enligt lagen om specialiserad sjukvård inte minskas 2005 från årets nivå.

Helsingfors den 24 november 2004

Eero Akaan-Penttilä /saml
Raija Vahasalo /saml
Sirpa Asko-Seljavaara /saml

Leena Rauhala /kd
Ulla Anttila /gröna
Anne Huotari /vänst